

YẾU TỐ TÍNH DỤC TRONG SÁNG TÁC CỦA D. H. LAWRENCE (KHẢO SÁT CÁC TÁC PHẨM: NGƯỜI ĐÀN BÀ ĐANG YÊU, CÔNG CHÚA, CÔ GÁI ĐỒNG TRINH VÀ CHÀNG DU TỬ)

Vũ Nam Thái

Trường Phổ thông Năng khiếu – Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Tác giả liên hệ: Email: vunamthai.hcmussh@gmail.com

Ngày nhận bài: 27-11-2018; ngày nhận bài sửa: 19-12-2018; ngày duyệt đăng: 17-01-2019

TÓM TẮT

Tính dục là một trong những trọng tâm của học thuyết phân tâm học mà S. Freud đề xuất, đóng vai trò chi phối hoạt động sống của con người, giúp con người đạt trạng thái cân bằng khi có sự xê dịch của cảm xúc và ý thức. Bài viết này chỉ ra một số biểu hiện tính dục trong sáng tác của nhà văn lớn nước Anh – D. H. Lawrence, cho thấy những đặc điểm trong phong cách sáng tác và thể hiện, từ đó chỉ ra mối liên kết giữa văn học và tâm lý học.

Từ khóa: tính dục, vô thức, phân tâm học, D. H. Lawrence.

1. Lí thuyết về tính dục

Tính dục là một trong những trọng tâm của học thuyết phân tâm học mà S. Freud đề xuất, ông coi “bản năng tính dục là nguồn gốc của mọi công trình vĩ đại nhất” (Freud, 2005, tr. XII), đây được xem là nguyên nhân chủ yếu thúc đẩy sự hình thành những hành vi, xung đột gắn liền với tâm lý người. Tính dục là một trong những nhu cầu tất yếu của con người, do đó nó càng trở nên quan trọng hơn khi đưa vào những ngành khoa học chuyên nghiên cứu về sự tồn tại và phát triển của nhân loại, từ đó S. Freud đưa ra quan điểm: “Tính dục là lực thúc đẩy trung tâm trong bản chất con người” (Storr, 2016, tr. 151). Đã có thời điểm nghiên cứu tính dục là mũi nhọn tiên phong trong việc khai phá sự bí ẩn và thu hút của khoa phân tâm học bởi tính dục là một trong những điều kiện cần thiết để duy trì sự tồn tại của con người, nó được xem như một phương thức tạo nên cảm xúc, tính cách và chi phối hầu hết những đặc điểm về ý nghĩ và hành vi.

S. Freud chủ trương nghiên cứu tính dục trong phân tâm học thông qua đối tượng trẻ em. Ông đưa ra những luận điểm để chứng minh những xung năng tính dục khởi nguồn từ những năm tháng đầu đời, thông qua các giai đoạn “miệng”, “dương vật” (hay “âm vật”) và cuối cùng là “sinh dục”, ông coi đây là “*nền tảng hữu cơ không thể thiếu*” (Storr, 2016, tr.52) khi bước vào con đường nghiên cứu tính dục. S. Freud tập trung xem xét xung năng tính dục dựa trên những thay đổi về ngoại hình của trẻ, nhìn nhận mối quan hệ mật thiết của trẻ với mẹ. Ngoài ra, ông còn đặc biệt chú trọng và lí giải những đặc điểm tình trạng lưỡng tính ở cả hai giới như một xu hướng phát triển tính dục dị biệt, dẫn đi đến việc “*hình thành tập quán*” (Storr, 2016, tr. 55). Tính dục trẻ em là một trong những mục tiêu quan

trọng trong thuyết phân tâm học của S. Freud, tại đó, những trải nghiệm về mặt tâm lý và những va chạm ban đầu về mặt sinh lý được diễn giải và đưa đến một luận đề chung, giải thích cho việc tính dục khởi sinh từ những năm tháng đầu đời.

Những ham muốn tính dục đa phần nảy sinh khi có sự trỗi dậy của vùng vô thức, lấn át ý thức, đôi lúc vô thức đưa con người tới những suy nghĩ, hành động tính dục tiêu cực, đi ngược lại những giá trị hữu hình mà bản thân lí thuyết tính dục chứa đựng. Những ấn ức, kìm nén khiến con người tìm đến tính dục để giải tỏa với suy nghĩ, hành động vô thức làm những suy nghĩ, hành động ấy trở nên nặng nề, bức bối và không mang lại khoái cảm.

Vấn đề nghiên cứu lí thuyết tính dục là một phần quan trọng trong việc giải thích tâm lí người, khiến cho khoa phân tâm học trở nên gần gũi và hữu ích trong đời sống. Lí thuyết tính dục và mặc cảm cũng chỉ ra điểm nguồn và điểm đích của vấn đề, từ đó lí giải những suy nghĩ, hành động của con người trong mối tương quan với những vấn đề nảy sinh của cuộc sống, từ mối quan hệ gia đình cho đến những bất đồng, lo âu về mặt xã hội.

2. Sáng tác của D. H. Lawrence – sự biểu hiện tính dục ở nhiều chiều kích

Trong các sáng tác của D. H. Lawrence, tính dục còn được nhìn nhận dưới góc độ văn hóa và xã hội. Khi đưa vào tác phẩm, yếu tố tính dục đã được văn hóa hóa, làm tiền đề lí giải tình trạng căng thẳng giữa những đối tượng trong xã hội, giữa giai cấp, giữa đời sống tự nhiên và đời sống nhân tạo. Từ đó, nước Anh thế kỉ XX hiện lên sống động dưới ngòi bút của D. H. Lawrence trên nhiều phương diện, nhiều góc độ. Đã có một giai đoạn, các sáng tác của D. H. Lawrence trở thành vấn đề bàn tán của dư luận, họ cho rằng đây là những tác phẩm không đáng đọc, một thứ “dâm thư” đồi bại đang ngày ngày hủy hoại nhân cách và phẩm chất con người, đó là lí do vì sao các tác phẩm của ông không được phổ biến rộng rãi và chưa được nghiên cứu sâu rộng trên toàn thế giới. Bằng con đường dịch thuật, các sáng tác của ông đến với đông đảo công chúng, từ đó, mọi người có cái nhìn khác hơn về D. H. Lawrence và di sản văn học mà ông để lại cho nhân loại. Tính dục trong các sáng tác của D. H. Lawrence xuất hiện nhiều nhưng đó chỉ là một trong những yếu tố để con người truy nguyên về bản ngã của cuộc đời mình, giải tỏa những ấn ức và thấu hiểu mình hơn.

Trong *Cô gái đồng trinh và chàng du tử*, lần đầu tiên trong đời Yvette có những rung cảm khiến cô lạ lẫm, lo lắng. Khi bắt gặp chàng du mục, D. H. Lawrence đã cho thấy những thay đổi trong cách nhìn nhận và đánh giá con người của cô: “Trong tất cả những người đàn ông nàng từng gặp, đây là người duy nhất mạnh hơn nàng, kiêu mạnh của nàng, theo cách hiểu của nàng” (Lawrence, 2012, tr. 48). Một người con gái cá tính, bản lĩnh, tự nhận mình mềm yếu hơn một người đàn ông mà không phải thông qua bất kì hành động hay cuộc đọ sức nào, chỉ đơn giản là quan sát và cảm nhận. Yvette đã thực sự có những rung cảm đầu đời, cô cảm nhận được ánh mắt của chàng du mục luôn có một điểm đến nhất định, đó chính là cô. Miêu tả của D. H. Lawrence về Yvette và chàng du mục cho thấy những đặc điểm của người đối diện đã được hai nhân vật chú ý và quan sát tinh tế. Ngay

lần gặp đầu tiên, họ đã tạo cho nhau những cảm hứng riêng, những mối liên tưởng riêng. Trong một lần tình cờ, chàng du mục đánh xe ngựa đi bán đồ và vô tình dừng chân tại tòa mục sở, Yvette nhanh chóng nhận ra anh thông qua vóc hình “gọn gàng bảnh chọe, gầy như trai tơ, với chiếc mũ lưỡi trai màu lục sẫm và áo khoác kẻ ô vuông xanh lục ngực cài chéo” (Lawrence, 2012, tr. 74). Cô không khỏi ngỡ ngàng, xao xuyến và rung động khi được gặp lại anh, những ý nghĩ mộng lung trong đầu khiến cô không thể làm chủ được cảm xúc, mọi hành động hiện tại của cô đều khiến cô cảm thấy lo sợ và không có khả năng điều khiển: “Yvette cứ siết chặt đôi cánh tay lốm đốm lạnh băng, đăm đăm và hờ hững ngó xuống chàng từ cửa sổ” (Lawrence, 2012, tr. 73). Những xúc cảm đó khiến cho bản thân Yvette mất hết nhận thức về bản thân, cô không còn điều khiển được trí óc của một người con gái tinh trí, bản lĩnh và lạnh lợi mà người đang đứng trước chàng du mục lại đang thể hiện những khao khát cháy bỏng của bản thân, thể hiện sự “thơ ngây, trẻ dại” (Lawrence, 2012, tr. 75), chưa bao giờ cô có được cái cảm giác lạ lẫm và sung sướng đến thế. Khi chàng du mục đáp lại ánh nhìn, cô như lọt thỏm vào trong một không gian đầy nhục cảm: “Nỗi khao khát ngằm phờ ra nơi cái nhìn đó tựa một thứ bùa chú cướp đi ý chí của nàng. Gương mặt dịu dàng của nàng như chìm vào giấc ngủ” (Lawrence, 2012, tr. 75). Ý niệm về tính dục khiến Yvette cảm nhận rõ rệt những thay đổi trong con người mình, mọi hành động và suy nghĩ hiện giờ đều trở nên thừa thãi, thay vào đó là việc cô nhận ra những biểu hiện khác biệt trước và sau khi cô gặp chàng du mục. Những biểu hiện đó cho thấy việc Yvette bắt đầu tiếp cận đến một đời sống tình cảm phong phú hơn, đó được xem là bước đệm để nảy sinh những ham muốn, khát khao được gần gũi, bảo bọc từ chàng du mục. Sống trong một gia đình luôn xuất hiện những ganh ghét, đố kỵ, hiểu lầm, cô càng muốn được giải thoát để tìm đến một nơi nương tựa chắc chắn và ổn định. Trong công trình *Quan niệm về con người trong một số trào lưu triết học phương Tây hiện đại*, Nguyễn Vũ Hào cho rằng: “Mọi động vật đều tồn tại theo nguyên tắc thỏa mãn, tức chúng cố gắng đáp ứng nhu cầu của mình và né tránh đau khổ” (Nguyễn Vũ Hào, 2016, tr. 127). Yvette thiếu thốn tình cảm từ nhỏ, việc chàng du mục xuất hiện trong cuộc đời của cô trở thành một đòn bẩy khóa lấp những thiếu thốn đó, cô dần trở nên điềm tĩnh và suy nghĩ chín chắn hơn. Những ý nghĩ về tình yêu, hôn nhân nhanh chóng hiện ra trong đầu cô, mặc dù được Rover cầu hôn nhưng cô kiên quyết từ chối, trong đầu cô bây giờ chỉ có duy nhất gương mặt của chàng du mục với “chiếc mũi thẳng, đôi mắt mỏng linh động, và cái nhìn chăm chăm ngang cơ đầy ý nghĩa của đôi mắt đen” (Lawrence, 2012, tr. 83). Những ý nghĩ và cảm xúc của Yvette chuyển động không định hướng, đi từ mừng vui khi biết chàng du mục cũng có tình cảm với mình cho đến ngỡ ngàng, thất vọng khi biết chàng đã có vợ và năm đứa con. Yvette đang ở độ tuổi đẹp nhất của người con gái, độ tuổi với những đòi hỏi được tiếp cận với những cảm xúc mới lạ, sự tò mò về mặt sinh lý và những trải nghiệm trong tình yêu, hôn nhân. D. H. Lawrence miêu tả cô đẹp như một đóa hoa tuyết trong sương sớm, căng tràn nhựa sống, mơ màng và yếu điệu. Chính những cảm xúc mới mẻ ở “thời khắc thức

tình của trinh trắng mãn khai” (Lawrence, 2012, tr.93) đã khiến cô hoàn toàn chìm đắm trong sự cuốn hút đầy mãnh lực của chàng du mục, cô như đang đi vào một mê cung của tình yêu, dù biết nhiều gai nhọn nhưng không vì thế mà quay đầu, cho tới lúc này, những hành động của cô đều không còn giữ được chủ động: “Nàng mặc nhiên tuân theo, đi theo từng chuyển động lặng lẽ, bí hiểm áp đảo của thân hình chàng trước mắt. Chẳng đáng gì. Nàng đã tan theo ý chí của chàng” (Lawrence, 2012, tr. 94). D. H. Lawrence đã rất tinh tế khi miêu tả những thay đổi về ý nghĩ và hành động của nhân vật Yvette, từ một cô gái lạnh lợi và bản lĩnh, cô trở nên sâu sắc và thùy mị. Chỉ có tình yêu mới làm cho con người thay đổi đến vậy, lần đầu đối diện với tình yêu cũng là lần đầu những cảm xúc trong cô được thể hiện trọn vẹn nhất. Mặc dù chàng du mục đã có gia đình nhưng Yvette luôn khao khát được ở bên. Điều này đã khiến cô vượt lên trên tất cả những áp lực xã hội, tự giải phóng mình khỏi những định kiến và khuôn khổ lễ giáo. Cô mong chờ sự đáp trả và gợi mở từ phía chàng du mục, Yvette ngay lúc này có thể dành hết mọi thứ cho anh, kể cả những thứ quý giá nhất của người con gái. Con lũ lớn đổ ập vào ngôi làng khiến cho tòa mục sở bị chìm trong biển nước. Chính tại thời khắc này, chàng du mục xuất hiện và cứu sống Yvette, những xúc cảm giữa hai nhân vật nhanh chóng được đẩy lên cao, chàng du mục và Yvette nhanh chóng hòa quyện vào nhau, bỏ mặc cơn lũ đang ngày một cao: “Chàng bắt đầu dùng tấm khăn của mình lau cho nàng. Toàn thân chàng run bắn, nhưng chàng ghì chặt nàng vào vai mình và chậm rãi chà sát thân hình mong manh của nàng, thậm chí cố gắng lau khô phần tóc không mấy ướt trên đầu nàng” (Lawrence, 2012, tr. 144). Thân thể của Yvette phô bày trước mắt chàng du mục, bản năng và khao khát tính dục đã ngự trị trong hai con người, đã vượt lên và xóa bỏ tất cả những rào cản của đời sống cộng đồng, thủ tục và thể chế xã hội. Họ đến với nhau bằng tình yêu thương, sự đồng cảm và hòa quyện vào nhau trong hương vị đầy đắm say.

Khao khát tính dục là một trong những ý niệm mang tính bản năng, đến một độ tuổi nhất định, con người sẽ dần hình thành những đặc điểm về sinh lí và tinh thần, từ đó đòi hỏi những va chạm về mặt thể xác. Hơn lúc nào hết, khoảnh khắc gần gũi giữa hai cơ thể là thời điểm thích hợp để những điều sâu kín nhất con người được giải tỏa, hỗ trợ nhau về mặt cảm xúc và trí não khiến hoạt động tính dục trở nên thăng hoa. Trong *Công chúa*, sau khi cùng theo Romero lên đỉnh núi, dưới thời tiết lạnh lẽo và thiếu thốn thức ăn, Công chúa nhanh chóng nảy sinh những cảm xúc khác biệt hoàn toàn so với tính cách và con người hằng ngày. Một Công chúa đầy vẻ tự mãn và xa lánh mọi người giờ đây đang phải đấu tranh với những nguồn suy nghĩ mãnh liệt, cô đang ở một mình với Romero trong thời tiết giá rét, lúc này: “Nàng muốn có hơi ấm, sự che chở, nàng muốn được mang đi khỏi thân xác này” (Lawrence, 2011, tr. 71). Những ý nghĩ của cô ngay lập tức có sự xáo trộn khi Romero ôm cô để giúp cô khỏi lạnh, cô mâu thuẫn giữa việc làm của anh với việc cô phải giữ gìn bản thân mình: “Anh thật ấm áp, nhưng đó là sự ấm áp kinh khủng của loài thú đường như đã hủy diệt nàng. Anh thở hỗn hển như thú trong nỗi khao khát. Và nàng đã

giao phó cho điều đó. [...] Và theo ý nguyện của nàng, nàng đã nằm xuống và để cho nó xảy ra” (Lawrence, 2011, tr. 72). Khác với Yvette trong *Công gái đồng trinh và chàng du tử*, Công chúa tỏ ra là một cô gái luôn suy nghĩ thiệt hơn, cô một nửa muốn ân ái và hoan lạc với Romero, một nửa lại lo lắng cho phẩm tiết, giá trị của bản thân mình. Nhưng dù gì, chính những cảm xúc mang tính tự phát của cô đã chứng tỏ những ham muốn trong cô là có thật, cô đã thực sự có những phút giây trưởng thành đích thực, xóa bỏ cái mác là người con gái được bảo bọc tuyệt đối bởi người cha quái gở. Cô đã thực sự biết đến ái ân, biết đụng chạm với đàn ông và trên hết, cô đã tìm được cho mình những cảm xúc thực sự, một cảm xúc “người” mà trước giờ cô chưa từng nghĩ tới. Còn đối với Romero, sau những giây phút đắm say bên Công chúa, theo phản xạ và tâm lí chung của một người đàn ông, anh cảm thấy “ngập tràn niềm tự hào và xa hoa” (Lawrence, 2011, tr. 73). Những chuyện vừa xảy ra chắc chắn không phải là dự tính trước của anh mà thực chất là những khoảnh khắc tự nhiên và sâu thẳm nhất, đó chính là động cơ thiết yếu để cấu thành nên sự giao kết đầy mặn nồng giữa hai con người không có nhiều đặc điểm chung. Khi bản tính xưa nay của Công chúa quay trở về, cô muốn ngay lập tức xuống núi nhưng điều đó không được Romero chấp thuận, anh ném tất cả đồ đạc, quần áo của cô xuống lớp băng lạnh để giữ cô bên anh. Công chúa là một trong những nhân vật phức tạp nhất trong các tác phẩm của D.H. Lawrence. Trong tác phẩm này, Công chúa đại diện cho một bản tính luôn có sự tranh đấu giữa bản năng và ý thức, ranh giới đó được bày trí rõ ràng nhưng người đọc luôn cảm thấy việc Công chúa đến với Romero và ân ái cùng anh không được thực hiện một cách tự nhiên. Chính con người được giáo dục bởi người cha không bình thường đã khiến Công chúa sợ hãi và nghi hoặc mọi thứ, kể cả khi giao hợp với Romero, trong đầu cô luôn phát ra những luồng điện để chống lại hành động đó. Trong công trình *Sâu xa hơn nguyên tắc không đối*, S. Freud đã đưa ra những nhận định đúng với trường hợp nhân vật này: “Không thể phủ nhận rằng sự kháng cự, cái kháng cự bị chống đối bởi cái ý thức và cái tiền ý thức phục vụ cho nguyên tắc khoái cảm, và rằng sự kháng cự ấy dành để tránh cho người bệnh sự khó chịu có thể bị gây ra bởi việc thả tự do những gì đang ở trạng thái bị dồn nén” (Freud, 2016, tr. 69). Việc Công chúa luôn đấu tranh giữa bản năng và ý thức khiến cho cuộc giao hoan giữa cô và Romero trở nên gò bó và thiếu tính tự nguyện, cô coi những hành vi tính dục là một trong những điều cấm kỵ và ghê tởm với một người đầy giáo dục và hiểu biết như cô, chính cô cũng tự khẳng định cô chưa trưởng thành bởi sự bảo bọc quá khắt khe của người cha và xã hội mà cô đang sống và đối diện. Tuy vậy, những hoạt động tính dục giữa Công chúa và Romero đã cho thấy những cảm xúc chân thật nhất của hai cá thể không có sự đồng nhất về mặt nhận thức nhưng gắn gũi trong thái độ và tình cảm. Tình cảm của Romero dành cho Công chúa xuất phát từ chính sự tiếp xúc và trải nghiệm cùng cô, chính Công chúa cũng đã nhiều lần mong muốn nhìn thấy Romero cười và quyết định theo anh lên núi càng chứng tỏ sự tin tưởng của cô dành cho người bạn đồng hành.

Tính dục trong *Người đàn bà đang yêu* được biểu lộ ở nhiều trạng thái khác nhau. D.H. Lawrence đã xây dựng nên một đường dây nhân vật mà ở đó, mọi góc gạch trong con người được bộc lộ chân thực và đa chiều nhất. Khao khát tính dục là một trong những đòi hỏi thường nhật và dễ hiểu ở mỗi người, sự rung cảm giữa hai cá thể có sự đồng điệu về mặt tâm hồn mang đến một nhận thức khác về tính dục, nó thực chất là một sự kết hợp hoàn hảo hơn là những điều như nhuốc, đáng lên án. Ở bất kì tuyến nhân vật nào, D.H. Lawrence cũng cho người đọc thấy cách nhìn hiện đại của ông về tính dục: “Pussum ngồi cạnh Gerald, mềm mại và mong manh như thể toàn bộ cơ thể của cô đang từ từ đắm chìm vào lòng anh, cô như một dòng điện, tối tăm và nóng bỏng đang chảy ngược vào anh” (Lawrence, 2011, tr. 96). Cuộc gặp gỡ bất ngờ giữa hai người đã đưa đến những cảm xúc đặc biệt, họ thật sự đã có những rung động và tìm đến nhau như một sự giải tỏa những kiềm nén đó. Thông qua những cử chỉ và hành động mang đầy nhục cảm, ta thấy rõ sức sống tràn đầy mãnh lực của Gerald, vẻ yêu kiều, cuốn hút của Pussum. Hai người đến với nhau trong một hoàn cảnh bất ngờ, không có sự sắp xếp và dự tính. Gerald coi tính dục là một thứ tiêu khiển hơn là liên kết tâm hồn và năng lượng của hai cá thể người, điều này cho thấy một quan niệm có phần thiếu suy nghĩ và bất cần của anh: “Anh tìm thấy cảm giác khuây khỏa mãn nguyện nhất của mình ở đàn bà. Sau mỗi cuộc chơi bời với các cô gái liêu lĩnh, anh thấy dễ chịu hơn, chóng quên hơn trước. Hiện tại, điều khủng khiếp nhất chính là, thật khó khăn để giữ vững niềm hứng thú trong anh dành cho những người đàn bà” (Lawrence, 2011, tr. 312). Bản chất con người của Gerald đang có sự thay đổi, chính sự thiếu nghiêm túc đã khiến anh dần mất đi những cảm xúc trọn vẹn nhất trong tính dục, một khi ý nghĩa của tính dục bị mất đi thì thứ tồn tại chỉ là những bận tâm, lo lắng và tâm trạng chới với trước hiện thực và cuộc sống. Cách nhìn nhận vấn đề cho thấy Gerald không phải là một người có suy nghĩ tích cực trong tính dục và ngay cả tình yêu cũng vậy, việc đáp ứng những đòi hỏi thể xác và ham muốn cá nhân được anh hiểu như một trò chơi hơn là cuộc giao hoan đầy cảm xúc và gợi mở.

Ở một diễn biến khác, Birkin đã nói về mối quan hệ giữa Julius và Pussum với một thái độ cay nghiệt, lên án: “Không có chuyện có yêu mà cũng chẳng có chuyện không yêu. Cô ta là một con điếm, một con điếm thực sự chỉ để cậu ấy thông dâm. Và cậu ấy thèm muốn đến độ khao khát ném cả bản thân mình vào cái lỗ như nhuốc bần thỉu của cô ta” (Lawrence, 2011, tr. 128). Các nhân vật coi tính dục như một sự thể hiện, một trò chơi của số mệnh, tính dục không xuất phát từ tình yêu mà đến từ sự đòi hỏi hay điều kiện về một vấn đề nào đó. Tính dục còn trở thành một món hàng để trao đổi, mua bán từ tay người này qua tay kẻ kia, do đó mà một bộ phận tính dục không giữ nguyên được bản chất hoang sơ mà đang ngày một chìm vào những ảo tưởng, những giá trị hữu hình qua mua bán, trao đổi hơn là xuất phát từ chính xúc cảm và rung động bản năng.

Gerald còn dành sự quan tâm của mình dành cho Gudrun – em gái của Ursula. Khi có dịp tiếp xúc và trò chuyện với Gudrun, ngay lập tức anh đã nảy sinh những tình cảm

mãnh liệt dành cho người con gái này: “Nỗi đam mê bùng cháy trong anh, cuộn cuộn, như những đợt chuông lạnh lốt ngân xa không ngớt, mạnh mẽ, không tì vết rất bất khuất. [...] Anh nhắc bông cô, ôm gọn cô trong vòng tay. Cơ thể mềm mại, bất động của cô thanh thản nằm im trong vòng tay màu đồng hun tràn trề sinh lực của anh, dưới sức nặng của ham muốn khát khao sẽ hủy hoại chính anh, nếu anh không được thỏa mãn” (Lawrence, 2011, tr. 534).

Bản năng và ham muốn thể xác của Gerald được D.H. Lawrence miêu tả chi tiết và đầy sức gợi hình, qua đó tác giả đã làm bật những đặc trưng trong con người anh thông qua những tạo hình đầy tính đặc tả: đào hoa, mãnh liệt và buông thả. Tính dục luôn tồn tại hai cực đối lập, một bên là sự thể nghiệm giữa hai cá thể đồng cảm, bên khác lại là sự đấu tranh giữa lí trí và ma lực bên trong. Giữa Gerald và Gudrun cũng có sự bất đồng khi anh ngày càng ép buộc và thao túng cô nhưng không vì thế mà cô mất đi những cảm nhận mang đậm màu sắc dục tính với anh. Gudrun luôn dành cho Gerald những hành động đầy tính khêu gợi và thách thức, thể hiện bản tính và mong muốn của người phụ nữ trước ngưỡng cửa tình ái: “Cô kéo anh dựa hẳn vào người mình. Cô ép chặt bầu ngực mình vào lưng anh qua làn áo ngủ. [...] Hơi thở ấm áp của cô nhịp nhàng phập phù nơi tai anh, như xoa dịu cơn căng thẳng” (Lawrence, 2011, tr. 592). Dù mang tính nam hay tính nữ thì mỗi người đều có những mong muốn và khao khát trải nghiệm những cung bậc tính dục của riêng mình, họ coi đó là một sự thể hiện hoàn hảo nhất để chứng tỏ những ham muốn và mãnh lực trong tình yêu. Ân sâu trong thế giới tính dục đó là cả một quá trình làm quen, thử sức và thể nghiệm để rồi nhận ra những ảnh hưởng và tác động đặc biệt của thế giới tính dục xảy đến với cuộc đời chính mình. Gerald dần nhận ra tình cảm của Gudrun dành cho mình và trong anh cũng đang có những dằn vặt dữ dội, anh thấy mình đã gần như hiểu hết con người cô, khám phá cô bằng tất cả nhiệt huyết và trí tuệ mà con người anh có được, giữa hai người đang dần nảy sinh những mối liên quan đậm đặc và chặt chẽ hơn. Nhân vật Gerald cho thấy một nhân cách không thuần túy, luôn có sự va chạm và biến đổi tùy thuộc vào đối tượng và hoàn cảnh bên ngoài. Ở phương diện và trường hợp này, C. G. Jung cho rằng: “Mỗi cá nhân sở hữu cả hai cơ chế – hướng ngoại và hướng nội – và chỉ có sự chiếm ưu thế tương đối của cơ chế này hoặc cơ chế kia là quyết định nhân cách” (Bennet, 2002, tr. 59). Quan điểm này cho thấy một mặt khác trong tâm lí người khi phải đối diện với một xã hội đầy rẫy sự biến động, xoay chuyển, con người phải tập cho mình tính thích nghi hơn là việc dậm chân và đứng yên một chỗ. Sự thay đổi linh hoạt khiến con người bản lĩnh và kinh nghiệm hơn, biết cách ứng phó trước mọi vấn đề mà mình gặp phải.

Ở tuyến nhân vật trung tâm, mối quan hệ giữa Birkin và Ursula ngày một khởi sắc. *Người đàn bà đang yêu* đã ghi lại những cung bậc cảm xúc vô giá của hai cá thể, những hành động chứng tỏ tình cảm giữa cô và anh đều xuất phát từ chính sự nhận thức về người đối diện, giữa những khó khăn và rào cản của cuộc đời, để rồi: “Anh âu yếm hôn lên má cô, lên trán cô, thật dịu dàng, ngập tràn hạnh phúc và đầy ắp yêu thương, anh khiến cô

ngạc nhiên rồi lịm người trong sung sướng, đến nỗi cô không thể cất nổi thành lời. Những nụ hôn của anh thật mềm mại, dịu dàng và vô hình, hoàn hảo, bất ngờ đậu lên môi cô trong yên lặng” (Lawrence, 2011, tr. 249). Từ góc nhìn của phân tâm học, những khao khát tính dục đóng vai trò kết nối các cá thể với nhau, hoàn toàn chính đáng và đầy tinh thần khai mở. Tình cảm của Birkin và Ursula được xây dựng trong một thời gian dài, giữa họ nảy sinh một mối dây liên kết từ tinh thần cho tới nhận thức, họ đến với nhau bằng sự hợp nhất của những yếu tố trong đời sống tâm lí, thấu hiểu và tôn trọng lẫn nhau. Với tâm thế của một người đàn ông, Birkin đến bên Ursula bằng tình yêu thương, sự che chở và bảo bọc, khoanh khắc được gần gũi cô khiến anh cảm thấy hưng phấn và sung sức: “Anh rên rỉ, cảm giác mềm mại, dịu dàng lần đầu tiên ủa về trong anh mang theo nỗi khao khát tới tận chân tơ kẽ tóc. Rất nhanh chóng, anh trở thành ngọn lửa đam mê thiêu cháy cô” (Lawrence, 2011, tr. 250). Những chi tiết nhuộm màu nhục cảm trong các tác phẩm của D.H. Lawrence đã có một thời gian bị lên án, tố cáo là thứ làm đui chột, phá hủy hoàn toàn nền tảng nhân cách con người. Tính dục là một trong những yếu tố duy trì một mối quan hệ tình cảm hay hôn nhân, nó trở thành một chất xúc tác giúp cho việc hấp thụ và thăng hoa tình cảm trở nên dễ dàng và nhanh chóng hơn. Một trong những lí do khiến tính dục cần thiết với mỗi người là việc tính dục giúp con người tự tin vào bản thân mình hơn, tự nhận ra những xung đột trong chính nội tại và từ đó tìm cách khắc phục và giải tỏa những xung đột ấy. Những cảm xúc của Birkin khi bên cạnh Ursula cho thấy mối liên hệ bền chặt giữa hai người, họ đến với nhau và trao nhau những điều tốt đẹp, trân quý nhất của cuộc đời, điều đó còn thể hiện sự tin tưởng, kì vọng của bản thân vào người đối diện. Tuy vậy, Birkin không muốn có sự ràng buộc giữa tính dục và hôn nhân, anh coi đó là việc đáp ứng những đòi hỏi thể xác và trải nghiệm tình cảm hơn là bó buộc, dồn nén nhau đến một mối quan hệ nhất định. Nói đúng hơn, anh không muốn xem tính dục là chìa khóa để mở cánh cửa hôn nhân:

Chính tính dục đã biến một người đàn ông trở thành nửa tan vỡ của một cặp đôi và người đàn bà trở thành nửa tan vỡ còn lại. Anh chỉ muốn làm một người đàn ông đơn độc và một người đàn bà cũng sẽ đơn độc trong chính bản thân cô ta. Anh muốn tính dục quay trở về ngang hàng với những ham muốn khác, được xem như một tiến trình thuộc về chức năng, không phải là một thực thi đáp ứng. (Lawrence, 2011, tr. 266)

Birkin xem tính dục như một trải nghiệm thăng hoa của cảm xúc khi hai con người đến với nhau hơn là việc lấy tính dục để ép buộc nhau phải tuân thủ những thể chế, gò bó nhau trong mối quan hệ hôn nhân. Chi tiết này cho thấy cách nhìn nhận vấn đề hiện đại khi xem xét và đối chiếu những hoạt động tính dục của Birkin, trên hết là xuất phát từ D.H. Lawrence, ông cho thấy sự thật đằng sau những ràng buộc về mặt thể xác khi sau tất cả những cuộc ái ân đều phải đau đầu về mối quan hệ nghiêm túc và có trách nhiệm giữa hai cá thể tham gia cuộc ái ân đó, điều đó làm tính dục trở nên gò bó và mất đi những bản chất khai phóng mà đáng lẽ ra nó phải có. Birkin dường như bắt gặp quan điểm đồng thuận

về vấn đề này cùng với Ursula, cô cho rằng vấn đề đáp ứng nhu cầu thể xác chỉ là một phần trong mối quan hệ giữa hai người, việc bồi đắp và thỏa mãn tâm hồn cũng rất cần thiết và quan trọng, điều đó giúp mối quan hệ giữa anh và cô trở nên bền chặt và gắn bó hơn. Đặt tính dục ngang hàng với những đòi hỏi, mong muốn khác của cuộc sống khiến cho sợi dây tình cảm giữa Birkin và Ursula trở nên bình dị và êm ấm hơn. Khi biết được quan điểm của Ursula về tình yêu, Birkin coi đó là một trong những nút thắt quan trọng để duy trì mạch cảm xúc giữa hai người: “Anh biết em không hề thèm khát thể xác. Nhưng anh muốn em trao anh, trao anh tâm hồn mình, chính là thứ ánh sáng vàng mơ trong đáy mắt em, thứ ánh sáng em không thể biết, trao cho anh” (Lawrence, 2011, tr. 333). Quan điểm của Birkin và Ursula cho thấy một cách nhìn toàn diện khi đã chạm tới hai mặt của vấn đề, giữa việc thoãn mãn dục vọng và ham muốn thể xác với việc bồi đắp, khai phóng và bổ sung những giá trị tâm hồn, tinh thần. Trong Ursula luôn có sự nghi hoặc tình cảm của Birkin do anh không yêu cầu quá cao về mặt thể xác, cô xem đó là một sự lảng tránh trong tình yêu. Tình yêu mà anh dành cho cô chưa thực sự rõ ràng và chín muồi, ở đó tồn tại những bề sâu mà cả cô và anh chưa thể khám phá ra được, cô tự vấn bản thân và đưa ra những luận điểm để đối nghịch lại lời nói và quan điểm của anh: “Lúc nào em cũng nghĩ mình sắp được yêu thương, và rồi em lại bỏ rơi. Anh không yêu em, anh biết điều đấy. Anh không muốn phụng sự em, không muốn thỏa mãn em, anh chỉ muốn cho bản thân mình thôi” (Lawrence, 2011, tr. 334). Tuy đã có sự đồng nhất trên một số phương diện tình cảm nhưng giữa cô và anh đang nảy sinh những bất đồng về sự thỏa hiệp trong mối dây liên hệ phức tạp đó. Ursula luôn cho rằng anh đang cố lảng tránh cô, không muốn gần gũi và ân ái với cô. Từ suy nghĩ đó, Ursula thể hiện rõ mình là một người nông nổi, bốc đồng và không làm chủ được cảm xúc. Để xử lý vấn đề đó, Birkin đã tỏ ra là một người đàn ông biết suy nghĩ và cư xử có lễ độ, anh kiềm chế lại cơn nóng giận trong con người Ursula và khẳng định tình yêu của anh dành cho cô là hoàn toàn tồn tại. Chính sự khẳng định đầy trách nhiệm đó đã khiến cho Ursula dịu lại:

Cô nép sát vào anh. Anh ôm cô, thật gần, nhẹ nhàng hôn cô, dịu dàng. Cảm giác thật bình yên, đầy ắp tự do, anh lặng im ôm cô trong vòng tay, nhẹ nhàng hôn cô, không máy may nghĩ ngợi, không cả khát khao ham muốn hay ý chí, chỉ yên lặng bên cô, tĩnh lặng đến hoàn hảo, bên nhau, lắng nghe thời gian bình yên nhẹ trôi trên đầu, niềm hân hoan vui sướng ngập tràn tâm can, không còn khát khao, không cả những khăng khăng nài nỉ, chỉ còn lại thiên đường bên nhau trong lặng im hạnh phúc. (Lawrence, 2011, tr. 336).

Chính sự thấu hiểu và dám nói ra những điều còn băn khoăn, chất chứa trong lòng đã khiến Birkin và Ursula càng gần nhau hơn. Họ thăng hoa trong chính những gì mà mình tạo ra, thỏa mãn những nhu cầu về cả thể xác lẫn tinh thần, những phút giây đều trở nên bất diệt khi trong họ đã có những mối đồng cảm cùng nhau. Những cử chỉ chăm sóc, vuốt ve của Birkin mang đến cho Ursula hạnh phúc, cô mãn nguyện với những gì mình đang có và cố tìm mọi cách để một lần nữa chứng minh tình cảm mà anh dành cho cô là sự thật, cố gắng giữ gìn và bảo vệ thứ tình cảm mà khó khăn lắm hai người mới tìm thấy được từ

nhau. Nhục cảm góp phần làm cho tình yêu giữa hai nhân vật trở nên thăng hoa, giữa họ không đơn thuần là sự gắn kết thể xác mà còn là sự đồng điệu, trùng lặp của tâm hồn. Bản năng của một người đàn ông và một người phụ nữ như tìm thấy chung được một thế giới để sinh tồn, kiến tạo, phát triển với nền tảng mà Birkin và Ursula đang có. Chính những quan điểm có phần mới mẻ và hiện đại trong tình yêu đã giúp họ đến gần hơn bên nhau, trao cho nhau những gì thuần khiết và đáng quý nhất. Tính dục vì vậy càng khẳng định tiếng nói trong đời sống tâm lí, giúp ích rất nhiều trong việc điều hòa mọi hoạt động sống và nhận thức của con người.

Sau tất cả những sóng gió cuộc đời, tình yêu giữa Birkin và Ursula ngày một thăng hoa, hai nhân vật đến với nhau bằng tình yêu thương, sự am hiểu xuất phát từ những sinh thể đủ độ trưởng thành. Những ý nghĩ về tính dục hơn lúc nào hết luôn hiển hiện trong tâm trí của cô và anh, ngay cả Ursula cũng đã bắt đầu chủ động hơn với những biểu cảm, hành động để khơi gợi bản năng trong con người Birkin:

Hai bàn tay cô vẫn lần theo những thớ cơ dọc hai bên bắp đùi và hai bên mạng sườn trên cơ thể anh, ngay phía sau lưng. Một ngọn lửa trong anh chọt bùng lên chạy lan sang cơ thể cô, bùng cháy, rất mơ hồ. Cảm giác như đang có một luồng điện đầy ấp đam mê mang theo những khát khao thâm kín cháy từ anh sang cô, cuộn cuộn trong con người cô”.

(Lawrence, 2011, tr.417).

Họ ôm trọn nhau trong men say hạnh phúc, trân quý từng phút giây được ở bên nhau, dỗi dằn và sung mãn. Tâm hồn và thể xác đầy nóng bỏng của Ursula phơi trọn trước mắt Birkin, cô bắt đầu có những hành động mạnh bạo hơn với người tình của mình, chạm tới những vùng nhạy cảm nhất trên cơ thể lỏa lồ của anh. Chính sự giao cảm đầy dục vọng ấy đã đưa hai cá thể chạm đến những thái cực trọn vẹn, mãn nguyện nhất của đời người. Tâm trí Ursula được dẫn dắt đến một vùng trời mới, đầy tinh khiết và tự do, cô cảm nhận được “từ cơ thể anh toát ra những suối nguồn xa lạ, mạnh mẽ và bí ẩn hơn bất kì suối nguồn nào xuất hiện trong trí tưởng tượng của cô, mãn nguyện hơn nhiều, sự mãn nguyện ngập tràn về mặt thể xác và đầy bí hiểm” (Lawrence, 2011, tr. 418). Ursula hân hoan khi được đắm chìm trong một thế giới đầy bản năng và khám phá ấy. Đời sống tính dục giúp con người quên đi mọi khó khăn và trở ngại trong cuộc sống, tìm đến những vùng sâu thẳm và an nhiên nhất, đạt tới độ giải thoát cả về thể xác lẫn tinh thần. Tất cả những gì mà cô gìn giữ và trân trọng đều dành hết cho người đàn ông của đời mình, cô khao khát và mãn nguyện với điều đó. Những cử chỉ đụng chạm giữa hai cá thể khiến cô không còn nghi ngại gì về mối quan hệ giữa anh và cô, giữa sự mơ hồ của cái thuộc về và cái không thuộc về. Cô tìm được bình yên nơi anh và ngược lại, anh cũng vậy: “Nỗi khao khát ngập tràn trong cô. Nỗi khao khát ngập tràn trong anh. Cô thuộc về anh như anh đang thuộc về cô, nét nguy nga lộng lẫy từ cổ xưa của sự bí ẩn, hữu hình và chân thực trong nhau” (Lawrence, 2011, tr. 426). Sau những phút giây ân ái, họ tìm về một giấc ngủ an nhiên, nhìn nhau cười khi vừa tỉnh giấc và không quên trao cho nhau những cử chỉ hạnh phúc và nóng bỏng. Bản chất của

những ham muốn tính dục đưa con người tới một địa hạt khác trong đời sống tâm lí và tư duy, nơi mà con người tự ý thức được hành vi và năng lực của mình. Tính dục khiến con người trở nên an nhiên, tự tại hơn ngoài việc giải tỏa những ham muốn về mặt thể xác và sinh lí. Kể từ giây phút đó, Birkin luôn dành cho người mình yêu những cử chỉ quan tâm, những lời động viên, khích lệ. Những phút giây bên anh, cô cảm nhận được một khung trời bình yên trong sâu thẳm trái tim mình, Birkin thực sự là một người đàn ông đủ sức để che chở, bảo bọc cho người phụ nữ mà anh yêu quý và trân trọng. Ursula luôn cảm thấy an toàn và hãnh diện khi ở bên anh và anh cũng xem cô là nguồn sống đang luân chuyển trong huyết mạch của mình: “Cô nép mình vào anh. Anh cảm nhận được hơi ấm và vẻ mềm mại toát ra từ cơ thể cô, thật dồi dào, nguồn dưỡng chất đáng yêu dành cho sự sống của anh. Hơi ấm của những chuyển động toát ra trong từng bước đi ngập tràn trong anh, thật hoàn hảo” (Lawrence, 2011, tr. 438). Sự mạnh mẽ và ngang tàng của Birkin khiến Ursula rơi vào một mê cung đắm say của cảm xúc, anh thu hút cô trong từng cử chỉ và lời nói, kể cả khi anh làm tình với cô. Những hoạt động tính dục luôn để lại trong Ursula những suy nghĩ về một người đàn ông hoàn hảo, dành trọn tình yêu và sự quan tâm dành cho mình, cô hoàn toàn mãn nguyện và tự hào vì những gì mà mình đang có. Theo S.Freud:

Dục tính là một năng lượng được dự trữ cho nhiều chủ đích khác nhau, nó có thể chuyển hướng và chuyển hóa đối tượng. Nó cũng có thể thăng hoa thành những ước muốn cao đẹp một cách có ý thức trong những hoạt động tinh thần cao quý như tôn giáo, khoa học, nghệ thuật. (Huỳnh Như Phương, 2014, tr. 173)

3. Kết luận

Nghiên cứu *Người đàn bà đang yêu, Công chúa, Cô gái đồng trinh và chàng du tử* của D. H. Lawrence từ góc nhìn phân tâm học nói chung, biểu hiện tính dục nói riêng đặt ra cho người viết những vấn đề mang tính thách thức. Trước hết, các sáng tác của D.H.Lawrence không hề dễ đọc, sự việc này chưa kết thúc thì sự việc khác đã ập đến, nhân vật này chưa bộc lộ hết cảm xúc thì đã bị nhân vật khác can thiệp. Thứ hai, D.H.Lawrence rất biết cách khai thác yếu tố tính dục như một phương tiện để thể hiện con người, tuy nhiên các chi tiết về nhục cảm, bản năng, ham muốn không phơi bày trực diện trước mắt, tác giả đưa người đọc đến một thế giới hoàn toàn mới lạ, nếu không đọc kĩ, cảm nhận thật phong phú và có thời gian nghiền ngẫm văn bản sẽ rất dễ bỏ sót chi tiết và đi lệch hướng vấn đề. Một trong những thu nhận lớn nhất từ bài viết này đó chính là việc đánh giá các sáng tác của D. H. Lawrence dưới một góc nhìn tổng thể hơn. Tác giả đã tái hiện bức tranh xã hội Anh thế kỉ XX đầy sinh động với những thay đổi trong bản chất và tư duy con người, đó là thời kì mà tư duy thuần lí bị hoài nghi và bất tín nhiệm, mong muốn lấy lại những gì chân thực, hồn nhiên và thô sơ nhất. Yếu tố tính dục một lần nữa góp phần diễn đạt những khó khăn, căng thẳng giữa các mối quan hệ trong xã hội, tìm kiếm chính mình trong một xã hội đầy cạm bẫy và phức tạp.

❖ **Tuyên bố về quyền lợi:** Tác giả xác nhận hoàn toàn không có xung đột về quyền lợi.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Freud, S. (Nguyễn Xuân Hiến dịch). (2005). *Phân tâm học nhập môn*. Hà Nội: NXB Đại học Quốc gia.
- Freud, S. (Thân Thị Mận dịch). (2016). *Sâu xa hơn nguyên tắc không đổi*. Hà Nội: NXB Tri thức.
- Nguyễn Vũ Hào. (2016). *Quan niệm về con người trong một số trào lưu triết học phương Tây hiện đại*. Hà Nội: NXB Thế giới.
- Lawrence, D. H. (Hương Châu dịch). (2012). *Cô gái đồng trinh và chàng du tử*. Hà Nội: NXB Hội Nhà văn.
- Lawrence, D. H. (Tì Lê Tâm và Phương Quỳnh dịch). (2011), *Công chúa*. TPHCM: NXB Hội Nhà văn.
- Lawrence, D. H. (Hồ Anh Quang dịch). (2011). *Người đàn bà đang yêu*. Hà Nội: NXB Hội Nhà văn.
- Huỳnh Như Phương. (2014). *Lí luận văn học (Nhập môn)*. TPHCM: NXB Đại học Quốc gia.
- Storr, A. (Thái An dịch). (2016). *Dẫn luận về Freud*. Hà Nội: NXB Hồng Đức.

SEXUALITY IN COMPOSITIONS OF D. H. LAWRENCE (SURVEYING WORKS: WOMEN IN LOVE, THE PRINCESS, THE VIRGIN AND THE GIPSY)

Vu Nam Thai

High school for the Gifted – VNU-HCM

Corresponding author: Email: tranvanhai438@gmail.com

Received: 27/11/2018; Revised: 19/12/2018; Accepted: 27/02/2019

ABSTRACT

Sexuality is one of the centres of psychoanalysis by S.Freud, controlling human activities and helping people to reach a balance when it comes to conflict between emotions and consciousness. This article focuses on how sexual desires were expressed in works by D.H.Lawrence, a great English novelist, which contributes to the exploration of his writing style and to see how psychology links to literature.

Keywords: sexuality, unconsciousness, psychoanalysis, D. H. Lawrence.